

ἈΝΑ ΤΟ ἈΣΤΥ

Τὸ μυστήριον ἐξάπτει, ἐκθερμαίνει. Τότε κυρίως ἐνδιαφέρεται κανεὶς περισσότερο, ὅταν δὲν εἰξεύρη καλὰ περὶ τίνος πρόκειται. Εἶνε φυσικὸν αὐτὸ διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ πολὺ περισσότερο διὰ τὸν Ἀθηναῖον, ὁ ὁποῖος σκόπτει μὲν καὶ ἀδιαφορεῖ δι' ὅσα εἶνε ἀπλᾶ καὶ φανερά, μεγαλοποιεῖ δὲ καὶ θαυμάζει καὶ ἐξυψώνει ὅσα περιβάλλονται διὰ μυστηρίου. Δεῖγμα τοῦ πυρετοῦ τούτου μᾶς ἔδωκεν ἡ τελευταία Κυριακή. Ἀπὸ ἡμερῶν ἡδὴ ἐκυκλοφόρουσαν φήμαι παράδοξοι περὶ ἐπαναστάσεως, περὶ ἀγνώστου κοιμητάτου, περὶ ἀνατροπῆς τῶν καθεστώτων, περὶ ἀνακηρύξεως τοῦ Βασιλέως εἰς Μονάρχην, περὶ ἀπελάσεως τῆς Κυβερνήσεως, περὶ διατώσεως τοῦ κινδυνεύοντος Συντάγματος, περὶ ἀνορθώσεως ἐκπεπτωκότων θεσμῶν. Καὶ αἱ φήμαι αὗται ἐπανελαμβάνοντο καὶ ἐσχολιάζοντο καὶ ἐκυκλοφόρουσαν ἐντυπα καὶ χειρόγραφα μὲ φράσεις ἐπαναστατικὰς, ἀνώμαλα καὶ κρύφια, καὶ ἤρχετο ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν μακροσμένῃ ἡ ἡχώ παρομοίων διαθέσεων, καὶ ἐπὶ τὸ εὐτραπελιώτερον ἢ τὸ σοβαρώτερον ἐπραγματεύετο τὰ κατὰ τὴν τροπὴν ταύτην ὁ τύπος, ἕως οὗ τὴν Κυριακὴν, τὴν πολυπόθητον Κυριακὴν τοῦ κ ο υ ν ἡ μ α τ ο ς, προεκηρύχθη συλλαλητήριον καὶ κατὰ σύμπτωσιν βεβαίως, ἡ ὁποία καὶ αὕτη συνέτεινε εἰς τὴν γενικὴν ἐξαψιν, ἐδημοσίευσεν ἡ Ἀ κ ρ ὀ π ο λ ι ς τὴν προαγγελθεῖσαν αὐτῆς ἀναφορὰν πρὸς τὸν Βασιλέα, ἐν ἣ ἐξεικονίζεται διὰ μελανῶν χρωμάτων ἡ παρούσα πολιτικὴ κατάσταση καὶ γίνεται ἐκκλησίαις περὶ σωτηρίου ἐπεμβάσεως πρὸς τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα. Ἐξαψις, περιέργεια, ἐνδιαφέρον, φόβοι, ἀστεϊότητες, εἰκασίαι, συζητήσεις. Καὶ τὸ πολυθρόλητον συλλαλητήριον — τοῦ ὁποίου καὶ ῥήτορες ἐφέροντο οἱ κ. κ. Κοριωναῖος στρατηγός, Γεννάδιος καὶ Μιστριώτης, — ἀνεβλήθη. Ἄλλ' ἄρα γε ἐπ' ἀορίστῳ; Δὲν θὰ γίνῃ λοιπὸν τίποτε; Δὲν θὰ δοθῇ ἀφορμὴ καὶ καταλήξῃ εἰς γέλωτας καὶ σκώμματα ὁ τόσος πυρετὸς τοῦ Ἀθηναϊκοῦ λαοῦ; Ποῖος ἡξέυρει τὰς βουλὰς τῶν ἐχόντων συμφέρον νὰ τον προκαλοῦσι! . .

✦

Ἡ ἐκδοσις τῶν Εἰδῶλων τοῦ κ. Ροΐδου ἀποτελεῖ τὸ φιλολογικὸν ζήτημα τῆς ἡμέρας. Σπανίως ἐξεδηλώθη τοιοῦτον ἐνδιαφέρον γενικὸν διὰ βιβλίον ἑλληνικόν. Μόλις ἐφάνη εἰς τὰς προθήκας τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς Ἐ σ τ ῖ α ς καὶ ἐπωλήθησαν — ἐπωλήθησαν σημειώσατε καὶ πρὸς 4 δραχμὰς καὶ 6 ἔκαστον — ὑπὲρ τὰ πενήτηκοντα ἀντίτυπα. Εἶνε ὡς ἂν ἐλέγχμεν ἐν Γαλλίᾳ, ὅτι ἐκδοσις χιλίων ἀντιτύπων ἐξηγτηλήθη εἰς μίαν ἡμέραν! διότι εἶνε γνωστὴ ἡ πρὸς τὰ πρωτότυπα ἔργα ὀλιγοπρία τοῦ ἑλληνικοῦ κοινοῦ, τάντιτυπα τῶν ὁποίων στοιβάσσονται εἰς τῶν βιβλιοπωλείων τὰς ἀποθήκας, ἀφ' οὗ πωληθῶσι τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ρεκλάμας δέκα ἢ εἴκοσι. Ἄλλ' ὁ κ. Ροΐδης, καὶ ὅσον αὐτὸς κανεὶς ἄλλος ἴσως, ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν, προσθέσατε δὲ εἰς τὴν φήμην ταύτην τὴν γενικὴν καὶ τὸ φλέγον τοῦ γλωσσι-

κοῦ ζητήματος, καὶ θὰ ἐπεξηγήσετε τὸ πρωτοφανὲς ἐνδιαφέρον. Καὶ ἤρχισε νὰ ἀναγινώσκειται ἤδη τὸ βιβλίον τοῦ καὶ νὰ σχολιάζεται — παρὰ πολλῶν μάλιστα καὶ πρὶν νὰ ἀναγνωσθῇ — καὶ νὰ συγκροτοῦνται μεταξὺ ποιητικῶν κύκλων αἱ αἰώνια περὶ γλώσσης συζητήσεις, αἱ τόσον ἐμπαθεῖς, διότι σήμερον κατήντησαν προσωπικαί. Ἄλλ' εἴμεθα βέβαιοι ὅτι μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἡ μᾶλλον τὴν μελέτην τῶν ἀριστοτεχνικῶν καὶ ἐπιστημονικωτάτων σελίδων τοῦ κ. Ροΐδου, αἱ συζητήσεις θὰ γίνωνται ἡρεμώτεραι, λογικώτεραι. Εἰς τὸ ζήτημα θὰ ἐπιχυθῇ πολὺ φῶς, καθεὶς δέ, καὶ ἂν δὲν σχηματίσῃ ὀριστικὴν ἰδέαν ὑπὲρ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ συστήματος, θὰ ἐννοήσῃ ὅμως πόσον ἐπισημὰς εἶνε νὰ συζητῇ καὶ νὰ ἐκφράξεται ἄνευ ἐπαρκoῦς γνώσεως τῶν στοιχείων τοῦλάχιστον τῆς ἐπιστήμης, διὰ τῆς ὁποίας εἶνε δυνατὴ ἡ ἐπαγωγὴ ἐνδὲς συμπεράσματος.

✦

Καὶ ὡς πρὸς τὸ συμπέρασμα τοῦτο αἱ γνώμαι τῶν φιλοσοφούντων ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, δὲν μὰς φαίνονται ἀντίποδες. Ὁ κ. Ροΐδης εἶνε κατ' οὐσίαν σύμφωνος πρὸς τὸν κ. Χατζιδάκην, τοῦ ὁποίου ἡ περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος μικρὰ διαιτηθὴ ἐξεδόθη πρό τινας. "Ὅτι οἱ ζῶντες εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ τύποι θὰ ἐπικρατήσωσιν εἰς τὸν γραπτὸν λόγον, εἶνε συμπέρασμα ἀλάνθαστον, γνωρίζομενον ἐπὶ τῶν νόμων τῆς γλωσσολογίας. Ἄλλ' ὅτι ἡ διόρθωσις τῶν κακῶς ἐχόντων δὲν θὰ γίνῃ σήμερον δι' ἀποτόμου μεταβάσεως ἀπὸ τῆς καθαρειούσης εἰς τὴν δημοτικὴν καὶ τοῦτο εἶναι πολὺ πιθανόν. Πρὸς τὸ παρὸν πρέπει, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ κ. Ροΐδου, νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὸν καθαρισμόν τῆς καθαρειούσης ἀπὸ τῶν ἀπτικῶν τεράτων, ἀντικαθιστώντες αὐτὰ διὰ τῶν ἀπλουστερῶν καὶ ζωντανῶν" νομίζομεν δὲ ὅτι, ἐκτὸς τῶν ἀρχαίστων καὶ τῶν δασκάλων, τοιαυτὴ σήμερον εἶνε ἡ γνώμη καὶ αὐτῶν τῶν θερμότερων ὑπερμάχων τῆς καθαρειούσης. Ὅπωςδὲποτε τὸ βῆμα πρὸς τὴν ζῶσαν γλῶσσαν εἶνε ἰσχυρὸν σήμερον καὶ πανθομολογούμενον· δὲν εἶνε δὲ διόλου διὰ τοῦτο ἀβάσιμος ἡ ἐλπὶς ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν καὶ ἡμεῖς θάποκτιθώμεν γλῶσσαν φιλολογικὴν, ζωντανήν, ὁμοιόμορφον, ὡς ἔχουσιν ὅλα τὰ πολιτισμένα ἔθνη.

✦

Δὲν παρήλθεν ἔτι ἡ πρώτη κατάπληξις καὶ συγκίνησις διὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ζακύνθου καὶ ἰδοὺ ἀγγέλλεται ἐκεῖθεν δευτέρα, ἀσυγκρίτως τῆς πρώτης δεινωτέρα, μεγαλητέρα. Ὁ σεισμὸς τῆς 5 Ἀπριλίου μετέβαλε κυριολεκτικῶς εἰς ἐρείπια πόλιν καὶ χωρία ἐν τῇ δυσμορφῇ νήσῳ. Αἱ ἐφημερίδες, αἱ ὁποῖαι ἔχουν καθήμεραν ἐκ τοῦ θεάτρου τῆς καταστροφῆς τηλεγραφικὰς ἐκτενεῖς ἀναποκρίσεις, δίδουν εἰκόνα ἀθλιότητος, φρίκης, ἐγκαταλείψεως, πρὸ τῆς ὁποίας συγκινεῖται καὶ ἡ ἀναισθητοτέρα καρδίαι· οἱ ἀτυχεῖς Ζακύνθιοι, ἄστεγοι καὶ λιμώττοντες, ἔχουν ἀνάγκην εἰπερ ποτε τὰς βοηθείας μας. Ἐλπίζομεν ὅτι αἱ πηγαὶ τῆς φιλανθρωπίας δὲν ἐστείρουν ἔτι παρ' ἡμῶν.

✦

Τὸ τελικὸν ἀνέκδοτον μὰς ἔρχεται ἐκ τοῦ θεάτρου τῆς καταστροφῆς. Μεθ' ὅλας τῶν τὰς συμφορὰς, οἱ Ζακύνθιοι δὲν ἔπαυσαν νὰ εἶνε εὐθυμοὶ καὶ εὐφροεῖς. Γελοῦν, εὐφρολογοῦν, ἀστεύουνται, κάμνουν λογοπαίγνια. Ἐν τινὶ κύκλῳ λόγιων, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐλέγετο ὡς πιθανὴ ἡ μετὰ θάνατον ἐκεί τῆς πριγκιπίσσης τῆς Οὐαλλίας.

—Τί θὰ πῇ ποῦ θὰ ἰδῇ ἔτσι τὸν τόπον μας; εἶπε κάποιος. Καὶ ἄλλος:

—Ὁὐ! ἀλλοί α ἢ ὄψις τῆς Ζακύνθου!